

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

§ 430

Valtuustoaloite ihmiskaupan, hyväksikäytön ja työehtojen polkemisen torjumisen kirjaamiseksi kaupungin hankintaperiaatteisiin - Kukka Kunnari ym.

TRE:4763/02.00.01/2020

Valmistelija / lisätiedot:
Reija Linnamaa

Valmistelijan yhteystiedot

Strategiajohtaja Reija Linnamaa, puh. 040 572 9610 ja hankintapäällikkö
Tanja Welin, puh. 040 128 6644, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Kaupunginlakimies Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Kukka Kunnarin ym. valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin vastauksessa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Kukka Kunnari ym. ovat tehneet valtuustoaloitteen ihmiskaupan, hyväksikäytön ja työehtojen polkemisen kirjaamiseksi kaupungin hankintaperiaatteisiin. Valtuustoaloitteessa esitetään mm., että kaupunki linjaa hankintaperiaatteissaan torjuvansa aktiivisesti ihmiskauppaa, työntekijöiden hyväksikäyttöä ja muuta työehtojen polkemista ostopalveluissaan, sekä puuttuvansa asiaan saadessaan tietoa, jonka perusteella mainittuja epäkohtia on syytä epäillä.

Kaupungin hankintojen toteuttamista ohjaa kaupungin hankinnan periaatteiden ohella laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (jäljempänä hankintalaki), muu lainsäädäntö sekä kaupungin hankintaohje. Hankintalain pakollisia poissulkemisperusteita koskevan pykälän (80 §) mukaan hankintayksikön on päätöksellään suljettava tarjoaja tai alihankkija tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että tarjoaja taikka sen hallinto-, johto-, tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös-, tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rangaistukseen jostain laissa luetelluista rikoksista, joita ovat muun muassa ihmiskauppa,

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

työaika-suojelurikos, kiskonnantapaisesta työsyRJintä, työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaaminen tai luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttö. Säännös on kaikkia hankintayksiköitä velvoittava eikä siitä voi poiketa hankintayksikön oman harkinnan perusteella. Tarjoaja voi välttyä poissulkemiselta ainoastaan, mikäli se esittää näyttöä muun muassa siitä, se on selvittänyt tosiasiat ja olosuhteen kattavasti toimimalla aktiivisesti yhteistyössä tutkintaviranomaisten kanssa ja toteuttanut konkreettiset tekniset sekä organisaatioon ja henkilöstöön liittyvät toimenpiteet, joilla voidaan estää uudet rangaistavat teot, virheet ja laiminlyönnit, ja että hankintayksikkö arvioi tämän näytön riittäväksi ja luotettavaksi.

Kaupunginhallituksen 2.9.2019 § 369 hyväksymissä kaupungin hankinnan periaatteissa on linjattu, että kaupunki tekee hankintoja vastuullisesti ja kestävän kehityksen näkökulmat huomioiden. Periaatetta on täsmennetty kolmella kohdalla, joista yhden mukaan kaupunki torjuu harmaata taloutta aktiivisesti. Euroopan kriminaalipolitiikan instituutin (HEUNI) tutkimusten mukaan harmaa talous on osa työperäisen hyväksikäytön liiketoimintamallia. Vilpillisten yritysten liiketoimintamalliin, johon liittyy alipalkkaus ja työehtojen polkeminen, kuten ylipitkät työpäivät ilman näihin liittyviä lakisääteisiä lisiä, liittyy myös kustannusten pienentäminen jättämällä maksamatta verot ja lakisääteiset työnantajamaksut. Hankinnan periaatteiden harmaan talouden torjuntaan liittyvänä toimenpiteenä on ilmoitettu verojen ja lakisääteisten maksujen valvonnan tehostaminen sopimuskaudella, mikä osaltaan voi auttaa havaitsemaan ja tunnistamaan yrityksiä, joiden osalta riski myös työehtojen polkemisessa toiminnassaan on kohonnut. Lisäksi harmaan talouden torjuntaan liittyvänä toimenpiteenä on ilmoitettu hankintoja tekevien tietoisuuden ja osaamisen parantaminen harmaan talouden eri muotojen tunnistamiseksi. Kaupungin hankintoja tekevien osaamisen kehittämiseksi vuonna 2017 perustetun hankintaverkoston tapaamisessa 11.12.2020 oli aiheena työperäinen hyväksikäyttö ja sen ehkäisy hankinnoissa. Aihetta alusti johtaja Natalia Ollus HEUNIta ja hankintaverkoston jäsenet saivat kattavan tietopakettin työperäisen hyväksikäytön eri muodoista, ilmiön liittyneistä alihankintaan ja julkisiin hankintoihin sekä siitä, miten hankintayksiköt voivat torjua ilmiötä julkisissa hankinnoissa. Keskiössä työperäisen hyväksikäytön tehokkaassa torjunnassa on systemaattinen sopimuskumppaneiden tuntemuksen kasvattaminen sekä valvonta, erityisesti palveluntuottajan tiloihin tehtävät hyvin suunnitellut valvontakäynnit ja mahdollisuus haastatella palveluntuottajan työntekijöitä. Tosiasia kuitenkin on, että nykyisillä resursseilla valvonnan lisääminen ei ole mahdollista. Mikäli aktiivisia torjuntatoimia halutaan lisätä, on myös sopimusaikaiseen toimintaan liittyviä hankinnan resursseja lisättävä.

Kaupungin hankinnan periaatteet ja niihin liittyvät toimenpiteet päivitetään valtuustokausittain, ja päivitystä ohjaa muun muassa uusi kaupunkistrategia. Hankinnan periaatteet on tarkoitettu ohjaamaan kaikkea kaupungin hankintatoimintaa, mistä syystä ne eivät

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

pääsääntöisesti sisällä vain tiettyjä hankintoja tai toimialaa koskevia linjauksia tai toimenpiteitä. Kaupungin ostopalvelujen näkökulmasta riskialtteimpia aloja työperäiselle hyväksikäytölle ovat siivous- ja rakennusala. Kohdennettuja linjauksia voidaan sisällyttää lautakuntien palvelu- ja vuosisuunnitelmiin, jolloin samalla voidaan päättää myös toteutuksen vaatimista resursseista. Siivouspalvelut kaupungille järjestää Pirkanmaan Voimia Oy, jota voidaan ohjata joko omistajaohjauksen tai sopimusohjauksen keinoin.

Tiedoksi

Kukka Kunnari, Reija Linnamaa, Nina Mustikkamäki, Tanja Welin

Liitteet

1 Valtuustoaloite - Kukka Kunnari ym.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§430

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työsopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)